

Un viatge de recerca

La deixa del geni grec

Per recuperar l'hegemonia que li pertoca a **Miquel Costa i Llobera** es proposa fer un viatge de recerca que permeti redescobrir l'insigne pollencí a través dels seus poemes. El viatge de recerca esdevindrà, també, un viatge físic perquè per entendre l'esperit de l'obra costailloberiana, cal apropar-se, en la mesura que sigui possible a l'essència que emana del paisatge. Si volem que l'alumnat assaboreixin la fluïdesa rítmica de cada un dels versos alexandrins que conformen, per exemple, "El pi de Formentor" i entenguin la profunditat dels significats i les emocions cal sortir de les aules. Aquesta proposta vol ser una convidada per fer un viatge de recerca de "La deixa del geni grec", un dels poemes cabdals de la literatura catalana.

Context

Miquel Costa i Llobera tenia 46 anys quan va redactar els 642 versos que componen "La deixa del geni grec". El poema fou escrit en un termini breu entre 10 d'octubre de 1900 i el gener de l'any següent, i va guanyar l'Englantina en el Jocs Florals de Barcelona de 1902. Costa participà en els Jocs Florals de Barcelona (1900 i 1902) i fou proclamat Mestre en Gai Saber a Sant Martí de Canigó. L'any 1902, precisament, el poema premiat fou "La deixa del geni grec", el qual Antoni Massana convertí en òpera amb el nom de *Nureddunna* l'any 1947. Quan Costa escrigué "La deixa del geni grec" tenia una formació clàssica i coneixements bíblic i històrics. El poema té traces l'*Odissea*, d'André Chénier, de Leconte de Lisle, de Victor de Laprade i de Jacint Verdaguer que l'autor ha transformat convenientment, en alguns casos, per adequar-les al seu ideari religiós.

Argument

“La deixa del geni grec” narra el drama que pateixen un grup d’aventurers grecs quan arriben a les costes de Mallorca, a la platja de Bocchoris. En tocar terra són fets presoners per la ferotge tribu de l’Alzina, els darrers foners de les Balears que sobreviuen a les invasions. Els captius són traslladats al bosc sagrat on seran immolats damunt l’altar ciclopi. En aquest moment, el jove Melesigeni, el futur Homer, que representa l’art i la civilització en el seu estat pur, es posa a cantar el seu adeu a la vida.

«Adeu, pàtria dels herois, país de l’harmonia!
Adeu, casal i pares, germans, amics, parents!
Adeu, llum viva d’Hèlios, esplèndid rei del dia,
terres on tota raça d’homes parlants se cria,
mar de remors sens nombre, dolç aire dels vivents!»

El cant és tan bell que encisa la sibila de la tribu, Nuredduna. Ella queda enamorada i el salvarà d’una mort segura. Nuredduna, neta del summe sacerdot i jerarca de la tribu, és apedregada en càstig pel seu acte amorós i de desobediència i mor abraçada a la lira del grec.

Costa escriu al seu amic Rubió i li diu:

“Quería haberte leído un poemita reciente que escribí a fines del pasado año, sobre las cuevas de Artà. Es de la época protohistórica de las primeras expediciones colonizadoras de nuestras riberas.

En él figura un jove rapsoda griego, Melesigeni (el futuro Homero), salvado de un sacrificio humano por la Sibila de la Tribu sagrada, Nuredduna, que viene a ser la personificación de Mallorca. Tiene sentido simbólico, la unión de nuestra tierra con el genio griego...”

(Epistolari de Miquel Costa i Llobera i Antoni Rubió i Lluc a Joan Lluís Estelric. Bartomeu Torres Gost, Editorial Moll, 1985)

“La deixa del geni grec” conté el gran símbol de Mallorca; on s’observa la dualitat entre els indígenes i els colonitzadors. La simbologia i el missatge del poema es poden transportar a l’actualitat si se’n fa una lectura crítica i acurada.

Poema

La deixa del geni grec

(Fantasia de les coves d'Artà)

Part I

–Cabirs qui de la terra viviu en les entranyes
covant tresors o saba que fa reviure el camp,
arquers de les altures que desparau el llamp,
genis del bosc ombrívol, del mar i les muntanyes,
ombres de nostres avis, terror de gents estranyes,
rebeu ja el sacrifici, que grat a tots s'escamp!

Beveu, oh déus! La tribu que a beure vos convida,
vos vessa damunt l'ara més rica libació.
Si us plau la sang calenta del bou o del moltó,
molt més la sang humana, de més costosa vida.
Vostre furor s'hi abeura, i associat oblida
l'agravi i la venjança... De sang brolla perdó!–

Així cent veus cantaven a chor sota el ramatge
de la sagrada alzina, i amb majestat salvatge
se dilatava el càntic pel bosc i per la nit.
Entre festers de teia, cent joves, tot seguit,
formant guerrera dansa, voltaven la gran soca
de l'arbre antic de dies i el gran altar de roca.

Colrats, fornits i àgils, vestits de rasa pell,
cenyida al cos la fona de triplicat cordell,
portant elms amb cimera crestada, a on domina
la ploma de milana o d'àguila marina,
lluïen noves llances i nous escuts d'aram,
que a preu d'esclaus hagueren d'uns mercaders d'Hiram
que feien proa a Tarsis. Amunt, cap a les rames,
ja el foc sagrat alçava fatídiques les flames
pel sacrifici, sobre l'altar del talaiot.
Dalt aquell mur ciclòpic estava el sacerdot
de llarga cabellera i barba, que en blancura
vencien prou la llana de sa ampla vestidura,
amb verd obscur fullatge d'alzina coronat.
Robust en sa vellesa, de l'arbre venerat
tenia tot l'aspecte hieràtic, impassible,
per dominar en calma solemne tot lo horrible.
Vuit sacerdots ministres servien al gran vell.

Gentil i consirosa s'asseia davant d'ell,
a un feix d'herbes sagrades collides a la lluna,
la gran vident del poble, la verge Nuredduna.
Sos ulls irradiaven entorn somni diví...

Genyia-li la testa un tany de romaní,
i en rulls ne desbordava la negra cabellera,
flotant per ombrejar-li la faç dolça i austera.
El cos li subjectava la vesta un cinturó
de bàrbara riquesa, i el misteriós falçó
d'argent, damunt sa roba lluint, feia a la vista
llambreigs de mitja lluna serena, però trista.
Néta del vell jerarca, ja havia tingut bres
dins el sagrat recinte, i nina ja hagué après
de les antigues sagues tot l'art dels sacrificis,
i d'herbes remeieres, de somnis i els auspicis.
Ella guardava els himnes, i les tradicions
del poble, i en nous càntics li deia ses visions
a on una alba nova pels cors apareixia...
Flor de sa raça, n'era la verge poesia!

Al peu de la gran soca lligats, immòbils, muts,
nou estrangers estaven en tristes actituds
de víctimes futures. Amb llur vestit i traça
del bell país hel·lenic mostraven bé la raça.
Grecs eren de les illes airoses de llevant
qui, cap a l'ampla costa d'Hespèria navegant,
havient fet escala vora la platja bella
de Bóccoris, colònia de Boken-Rau novella,
Que ja la llei donava d'Egipte vencedor
a les tribus de Clumba, la Balear major.
Tot just aquella tribu, no encara dominada,
allà els havia presos enmig d'una emboscada
mentre ells, costejant l'illa, d'un cap al bell abric
eren saltats en terra, com en país amic,
deixant sobre el navili llur forta companyia.
Així ells ja en l'espera cruel de l'agonia,
ulls baixos, fora queixes, com a valents escau,
giraven a la pàtria record trist i suau
i de la llar sentien més forta l'enyorança.

Entre ells hi havia un jove gallard, com a semblança
del déu fill de Latona, l'Arquer amb lira d'or:
Melesigeni es deia, i estant ell a la flor
dels anys, duia amb les armes, tot just allà rompudes,
la lira dels rapsodes. Sobre les cordes mudes
crispava ell per estones la mà forta i gentil.
Veient-ho un d'aquells presos, més vell i més tranquil,
llavors li va fer seya, dient: –Melesigeni,
si tu de l'alta Musa retens encara el geni,
per què no cantes ara nostre mortal adéu?–

S'incorporà el rapsoda, i prest a l'entorn seu
vibraren d'un preludi les notes delicades...

En va tronaren contra les veus avalotades
de tota aquella tribu, puix des del talaiot
la verge profetissa, manant-ho el sacerdot,
féu senya de silenci. Callà tothom, i pura
la veu de l'alt rapsoda sonà per l'espessura.

–Adéu, pàtria dels hèroes, país de l'harmonia!
Adéu, casal i pares, germans, amics, parents!...
Adéu, llum viva d'Hèlios, esplèndid rei del dia,
terres on tota raça d'homes parlants se cria,
mar de remors sens nombre, dolç aire dels vivents!

Adéu!... Per mars i terres, seguint carreres vanes,
aquí a cercar vinguérem nostre final prescrit,
segons la trama fosca d'aquelles tres germanes
qui los destins cantussen filant vides humanes,
les velles Moires, filles de l'Èreb i la Nit.

Oh Clumba!, en tu no crèiem trobar-hi sort tan dura,
al veure com sorties d'un mar i un cel tan blau
com los de nostra pàtria, i en roques i verdura
Germana de les Cíclades mostraves ta figura,
ai!, com la santa Delos somrient a nostra nau.

Tes ones me semblaven deport de les sirenes,
tos camps com els de la illa on el diví Odisseu,
dins un alberg de nimfes, quasi oblidà ses penes;
i veia ja en tes costes asprives i serenes
l'ocult palau de Tetis, les coves de Proteu.

A Bóccoris, la vila dels Keptes ben fundada,
d'una colònia nostra somniava ja el nou mur...
Mes, ai!, sort ben diversa nos era aquí guardada,
en mas d'aquesta tribu, de Cíclops engendrada,
que habita munts de roques per dins del bosc obscur!

I veus aquí que enfora dels himnes de victòria
avui nos precipita la Moira més cruel
al regne de les ombres, sense deixar memòria ...
Almenys allà poguéssim cantar l'antiga glòria dels
hèroes morts, qui vaguen pel camp de l'Asfodel!–

Així cantà el poeta. La tribu allà, escoltant
sens entendre, bevia les ones d'aquell cant,
com l'herba seca i aspra que beu pluja novella.
Mes com la tendra rosa boscana, que en poncella
patia set queixant-se'n al cor del sec estiu,

per fi, banyada en pluja, inclina el cap i viu;
així també llavors la verge Nuredduna,
caigut lo front bellíssim de cabellera bruna,
un nou encant bevia del càntic no comprès...
I sobre la figura tan noble d'aquell pres
fixant ella la vista, pietosa i admirada,
d'un novell món esplèndid sentia revelada
la vida, del rapsoda semblant a un immortal.

De sobte el vell jerarca va fer una senyal,
i alçant-se Nuredduna brandà la falç lluenta...
Llavors començava la immolació cruenta.
Sonava un corn sinistre. Parelles de guerrers
de peus i mans lligaven a terra els presoners,
portant-los a la pedra fatal del sacrifici.
Ja el vell deia la fórmula secreta, i llur servici
prestaven sos ministres; i ja el primer catiu,
dada la sang, cremava sobre el sagrat caliu.
Llavors la profetissa, que amb el seu vel de llana
solia el cap cobrir-se davant la mort humana,
se descobrí, i al caire més alt del talaiot,
amb l'actitud resolta de qui callar no pot,
alçant al cel los braços desnús i la mirada
d'uns ulls a on llampega l'encant d'una inspirada,
axí parlà: –Sentiu-me, ministres i guerrers...
Precís és que aquest jove cantor dels estrangers
aquí la sang no vessi: per víctima escollida
el déu ignot demana que l'entreguem en vida
allà dins la gran Cova, son temple misteriós.
Allà en les grans angústies un poble temerós
penetra per dexar-hi sa víctima més pura...
Deixem viu aquest jove dins la caverna obscura.–

No bé acabà la jove, que un home malaltís,
d'ulls fondos que li lluen entre pelatge gris
com a calius de brasa dins carbonissa i cendra,
digué: –La profetissa tal volta és massa tendra,
i el déu que l'ha inspirada pot ser la compassió...
Les tribus no se troben en temps de dar perdó
avui que tota l'illa sotmeten gents estranyes,
avui que sols ja resten enmig de ses muntanyes
aquestes roques lliures per nostre foc sagrat.
Oh tribu de l'alzina, no vulles pietat.–

Al so de tals paraules, sorgí el gran vell: –Qui posa
sospites en la verge sagrada que ha descolsa
la voluntat divina?... Jo vull que aqueix catiu
al déu de les cavernes reservat sia viu...

Bé prou allà li espera més espantós suplici
i, així, més expiatori farem el sacrifici.
Honor a la donzella, que flor és de ma sang!
Qui diu un mot contra ella, m'escup al cabell blanc!–

Regnà dins la gentada silenci de respecte,
i baix del vell altívol de venerable aspecte
les testes inclinaren ministres i guerrers.
Mentres allà finien els altres presoners,
tot sol Melesigeni quedava, i no podia
ni entendre lo que deien ni veure qual seria
la sort que li esperava, més esperà la mort.
Entant, el primer himne se repetí més fort,
se féu entorn de l'arbre l'aspersió feresta,
i amb lo foc de la pira finí també la festa
quan de la mar pujava l'estrella del matí.

No encara era de dia, com feien ja camí
per bosc, cap a les coves, al raig d'incerta lluna,
els sacerdots, les sagues entorn de Nuredduna,
els caps d'aquella tribu i, entre guerrers lligat,
l'harmoniós rapsode, que anava desarmat,
però portant encara sa lira prestigiosa.
Vora la mar sortiren quan l'aigua remorosa
al primer bes de l'alba somreia amb sa blavor,
i somnioses boires vestint-se de color,
a poc a poc s'alçaven, celística matinera.
Seguien en silenci, seguien la ribera
per un camí decabres tot ombrejat de pins,
i fent de pas alçar-se l'estol de corbs marins.
Quan el sol roig i enorme damunt la mar guaitava,
davant la comitiva sorgí la penya brava
del Cap Vermell, tenyida de púrpura oriental.
Com un alberg titànic, al flanc d'aquell penyal
s'obria horrenda arcada que, oberta, pareixia
la gola d'algun monstre que un riu engoliria.

Aquella gent cansada, pujant un aspre rost,
entrà per la gran boca, perdent allà tantost
la llum del cel i els varis renous de mar i terra.
Eterna nit sagrada..., silenci sord que aterral!...
L'espant, com una llosa, cobrí el jove abatut
quan de la llum del dia un últim raig perdut,
blavós, somort, tristíssim, per l'ombra se fonia
com la besllum darrera que un moridor destria...

Entant, enceses falles de roja resplendor
per graus ja descobrien aquell interior
de temple, qui demostra, replè de meravelles,
la mateixa art divina que el buit omplí d'estrelles.
Columnes d'alabastre de prodigiós bocell,
com mai sobre la terra n'esculpirà el cisell,
s'apleguen formant pòrtics i vastes galeries
i sembla que allà esperen, com exornades vies,
el triomfal passatge de mítiques legions...

Majors altres columnes, sorgint de l'ample fons,
s'aidrecen solitàries a tan suprema altura,
que amunt se perd de vista llur pròdiga escultura,
a on la llum no alcança de falles ni festers.
Riquíssims tabernacles i troncs amb dossers
de filigrana, tendes d'esplèndid cortinatge,
estàtues revestides de pleguejat ropatge,
sepulcres, ares, ídols i monstres ideals;
tot lo que inventarien deliris immortals
de més sublim bellesa i encisador misteri,
davall sumptuoses voltes, que el poder d'un imperi
tan sols no imitaria, tot forma una visió
que amb força sobirana rendeix l'admiració.
Allà té cort secreta la majestat augusta
de l'Invisible, i sembla que, per idea justa
de son poder, ostenta trofeus sobre sos murs,
dels enemics qui foren, dels enemics futurs...
Així per les cornises s'hi veuen en fileres,
teixides d'alabastre, les màgiques banderes
que cent i cent victòries pareixen pregonar...

En mig d'aquella sala sorgia un gran altar
sens ídol ni altre emblema, trossam d'estalagmita
sagrat al déu incògnit. Aquella era la fita
a on s'encaminava la llarga processó.
Allà davant caigueren en muda adoració
els sacerdots i sagues; llavors Nuredduna,
d'un ram de flors que duia, collides a la lluna,
ne féu una corona i en coronà el catiu
per víctima escollida, segons la llei prescriu
del déu ocult. Un calze després li donà a beure
del poderós narcòtic, que fa dormir i creure
visions consoladores, calmant el patiment.
Begué Melesigeni com qui ja a tot consent,
rendit a l'infortuni fatal, i res espera...
Llavors l'encadenaren a l'ara, de manera

que no se'n pogués moure i, havent-lo assegurat,
deixaren-lo amb la lira suspesa a son costat.

En tant que Nuredduna la libació vessava,
la processó terrible de bell nou s'ordenava,
i, a l'entonar un càntic, prenia son camí
cap a la llum oberta ia a l'horitzó sens fi!...
I allà Melesigeni tot sol ja romania,
tot sol amb lo silenci, la fosca i l'agonia,
tot sol un plaç de vida més trist que tota mort.
A cada instant més fosca la veu del càntic fort...
A cada punt més pàl·lids aquells festers de teia...
En fugitives ratxes, ja es veia, ja no es veia
la processó, perdent-se per aquell bosc sagrat
de troncs de pedra viva. La mòbil claredat,
fugint, dava a les ombres un moviment de vida,
i monstres figurava que, en negre estol sens mida,
volant aletejassen entorn del jovencell.
Així les meravelles del lloc eren per ell
com una tromba immensa d'horror que l'abismava.
I quan, perdent-se enfora, per fi se dissipava
fins aquell últim rastre de veus i de claror,
sentí Melesigeni l'impuls de nou furor:
saltà, mes va aturar-lo dringant l'aspra cadena
que els peus li engrillonava. Llavors amb sa veu plena
llançà a les ombres mudes un crit, horrible crit,
que fou amb veu d'escarni per l'eco repetit...
Després tancà sa boca desesperat mutisme,
i sols pogué sentir-se pel fons d'aquell abisme
l'eterna gota d'aigua del degotís plorós,
qui compta el pas dels segles i el fa més esglaiós.

Part II

Quina claror furtiva pel gran avenc baixava?...
Tot just Melesigeni del somni es despertava,
quan ja per les tenebres va veure un blau llumet
que des de llum venia, venia al seu endret.
Se fregà els ulls plorosos, dubtant si lo que veia
seria encara un somni... I un somni més ho creia
quan més a prop mirava l'estranya aparició.
Era la profetissa que, amb ulls de compassió,
serena el saludava dient: –Fill de l'aurora,
no moriràs!... Allunya la pena qui t'acora.
Jo et salvaré la vida, jo t'obriré el camí...

Si jo davant mon poble vaig fer per dur-te aquí
i encadenar-te a l'ara del déu incògnit, era
ja amb un ocult disseny d'alliberar-te... Espera!.-
I així parlant, la jove desfeia el gros fermall
que unia les cadenes amb l'ara per davall.
El grec res comprenia d'aquella parla estranya;
Mes, per son to dolcíssim i el fet que l'acompanya,
bé prou pogué entendre la inesperada sort
amb què una dona el treia dels braços de la mort.
-Oh tu!, exclamà, divina visió, si no ets deliri
sens altre engany, conforme destina el fat cruel.
Mes no, tu no m'enganyes... Ta veu com l'hidromel,
amb sa dolçor reanima mon abatut coratge.
Series per ventura, oh verge del boscatge,
la coronada Artemis que guia els caçadors?
T'envia el germà Apol·lo que invoquen els cantors
i vers el qual volava mon càntic cada dia?
Deixa que els peus t'adori flairosos d'ambrosia
i salva 'm, oh divina!- Tal deia deslligat
de la cadena horrible i en terra prosternat
el dolç Melesigeni. Llavors Nuredduna
li féu senya d'alçar-se, prengué en la mà tot d'una
la teia lluminosa i un punyal d'os ben llis,
i li indicà amb un signe resolt que la seguís.

La verge i el rapsode, sense dir mot, anaven
de cap a la sortida; i a penes si miraven
les grans magnificències d'aquell palau august.
Ella en son cor poètic assaboria el gust
de les gentils paraules que, poc abans sentides
i no compreses, duïen dolçors indefinides
com veus d'una tonada que es perd lluny en la nit...
Ell, sols amb frisança de veure's ja sortit
d'aquell immens sepulcre, batia fort les ales
del cor, i dins del màgic espai d'aquelles sales
davant sos ulls atònits mirava solament
la verge misteriosa que el duïa a salvament.
Sortint de la caverna, llarg temps ja feien via,
i un filet encara de la claror del dia
se veia entre columnes filtrar. Potser perdut
era el camí que feien... Per l'alta quietud
del prodigiós abisme, tal volta s'esbarraven
i, tot cercant la porta, ja endins més s'enterraven
sense remei... Tal dubte terrible i anguniós
sentí Melesigeni, i ja el pas recelós

a deturar anava, quan, més amunt, oberta
veié la portalada, mostrant la llum incerta,
blavosa i moradencia d'un cel crepuscular.
Llavores ell frenètic va córrer, va guaitar
vers l'horitzó amplíssim i, allà, aspirant tot l'aire
que dins son pit cabia, no li mancava gaire
per aixecar un càntic o un crit. En aquell punt
li va imposar silenci la verge, i ja damunt
l'obert llindar, tranquil·la, signava-li les ones
que allà a sos peus, en calma dormien. Per estones
muntava de les vores un remoreig suau
o el plany d'una gavina que a son racó de pau
venia retratada... L'instant era propici
per intentar la fuga sense mostrar-ne indici.
A l'hora en què a distància ja tot de vista es perd
sortir segurs podien, estant lo lloc desert.
Claror tampoc manvava, discreta i oportuna,
que per llevant ja es veia l'anunci de la lluna.
Bé prou la profetissa son temps hagué escollit!

D'estrelles coronada la consirosa nit
regnava, i pareixia, cobrint tot l'hemisferi,
covar pel món un germen d'un amorós misteri.
Oh, com en aquella hora s'hauria conversat
aquelles dues vides, si no els ho hagués vedat
el diferent llenguatge! Llavores la donzella,
alçant la mà, signava la vespertina estrella,
i el jove, senyalant-li l'estel mateix d'amor,
vers ella se girava després amb nou ardor.
Així, callats, baixaren fins a la mar veïna.

Allà, des d'una punta que avançava en la marina,
tornà a signar la verge, i el grec va descobrir
la nau dels seus, que estava d'espera per collir
los companyons que en terra saltaren. Per fortuna
més fausta del rapsoda, llavors Nuredduna
li va entregar, per ella tot just aparellat,
un bot fet amb la soca d'un lladoner buidat,
guarnit amb remes d'alzina. Davant tanta finesa
corprès Melesigeni, s'agenollà amb prestesa
besant humil la fimbria del vel d'ella caigut.
Tantost ella el féu seure, i allà ben previngut
menjar li presentava: llegums i carn rostida
i una daurada bresca, i, amb llet del jorn munyida,
per beure una gran copa plena d'hidromel.
Calmà el jove aleshores la fam i set cruel,
i mentre, com a signe de gratitud, pensava

deixar sa dolça lira, tot just ell s'adonava
de que, en l'ansiosa pressa d'escapar a la mort,
ni de salvar sa lira pogué tenir record,
i la deixà oblidada damunt l'altar horrible.
Tornar-hi a recobrar-la no li era ja possible,
i, així, de Nuredduna se despedí plorant
de gratitud... Mes ella, l'afecte sufocant
que de son cor pugnava per esclafir, severa,
féu signe de partida, tantost de la ribera
li deslligà la barca; i allà, sobre un escull
dreta, el mirà llunyant-se remant... Llavors, remull
de llàgrimes ocultes l'extrem del vel tenia...
I en tant que el bell rapsode se feia lluny, sortia,
passat son ple, la lluna, del mar de l'orient,
pausada, gran, tenyida d'un roig sanguinolent,
mostrant, dins el misteri de sa nocturna aurora,
l'aspecte de Medea sinistra i venjadora.

.....

Alè del qui recobra l'espai, la llibertat,
delit de qui se contempla de mort ressucitat
sentí Melesigeni remant cap al navili
del seus; i un tros enfora, ja va cridar auxili
amb veu ben coneguda, per ésser ben rebut.
Ansiós allà el va rebre tothom; i a sa salut
en libació amistosa, després que tots begueren,
voltant-lo en la coberta, contar arreu li feren
lo que en sa llarga absència li havia succeït.
Llavors, amb sa paraula de màgic colorit
ell tot els ho pintava: la presa, el cativeri,
la mort de tots los altres companys entre el misteri
del bosc sagrat, la seva futura immolació
dins la caverna augusta, semblant a la mansió
d'Haidès, rei de les ombres, i en fi, la inesperada
ventura de sortir-ne per obra no explicada
d'una deessa o verge de nom desconegut...
Tal relació la vàriada multitud
dels navegants, absorta. Després quedava presa
resolució d'anar-se'n amb la major pretesa
A concitar la força del poble vencedor
per esvaïr la tribu que feia tal horror.

A l'hora en què sortia del mar la roja lluna,
també des de les ones pujava Nuredduna
quan va sentir sobtada remor, remor creixent.
Volgué escapar lleugera, mes entre llums i gent,
se va trobar perduda. Qui allà feia de guia

era el mateix qui el vespre passat ja l'emprenia
 contra ella amb mots malignes, damunt del talaiot.
 Doncs, aquell cap de cendra llavors digué: –Qui pot
 manifestar l'oracle dels déus en nit sagrada,
 sinó la verge altiva que d'ells és inspirada?
 Un déu, com ella deia, manà que el bell catiu
 per víctima en la cova quedàs de viu en viu.
 Per tant, cal que nos mostri la profetissa pura
 com tal catiu se troba lligat dins la foscura,
 si no és que ja invisible s'és fet com aqueix déu...
 Ton poble, oh Nuredduna, vol veure, lo que és seu,
 vol registrar la cova!...– Per l'alta portalada
 en tant la profetissa se n'era ja muntada,
 i des d'aquella boca sublim, sobre la mar
 i la salvatge turba, se veu va ressonar:

–Oberta està la porta del cau; podeu entrar-hi
 sens mi, cors de geneta, qui set de sang teniu...
 Mes l'home qui vos guia, no hi cerca ja el catiu:
 ell cerca Nuredduna, que odia el sanguinari...
 Doncs ara ma paraula darrera ja sentiu.

Jo l'he sentida clara la veu de l'Invisible,
 jo l'he pogut entendre dins un batec d'amor;
 i diu que no li plauen les víctimes d'horror,
 que, vanament vessada la sang, li és avorrible,
 que ell per voler carnatge no és tigre ni voltor!

Ja veig, ja veig com l'aua d'aquella edat futura
 en què, segons l'enigma la Verge infantarà.
 quan l'Invisible a l'home parlant se mostrarà,
 del cel nova rosada, plourà tendresa pura,
 i ja tothom llavorses s'haurà de dir germà.

Salut, claror llunyana perduda en les tenebres,
 que en ales del bell càntic me mostres un besllum!
 Ma vida a tu s'exhala com un lleuger perfum...
 Enfora, armes horribles i sanguinàries febres
 d'uns déus i sacrificis de bestial ferum!

Enfora d'aqueix temple!... Que aquí la raça impura
 no taqui meravelles que construir no pot.
 Si tant voleu, les roques tacau del talaiot
 que antics gegants bastiren, segons llur estatura...
 D'aquí, sols l'Invisible n'és déu i sacerdot!–

Així la profetissa parlà. I una pedrada
brunzí de cap a ella, mentre una veu irada
cridà: –L’haveu sentida? Dels déus ha blasfemat,
i qui dels déus blasfema bé mor apedregat!–
Tantost una ruixada de pedres rebotia
entorn de Nuredduna, i alguna la feria,
mentre ella se n’entrava, corrent, dins la foscor
de la sagrada cova. Per un secret terror
seguir-la no gosaren aquells armats. Darrere
del gran portal sentiren com amb pedra foguera
un llum ella encenia, i per l’immens coval
sols varen veure un rastre de llum com espectral.

.....

Endins, endins seguia per l’antre solitari
la verge apedregada. La pau del santuari
amb sa besada freda li serenava el front.
Mes, ai!, que feia un rastre de sang arreu a ont
ja lenta caminava. Les forces li dequeien,
sos peus ja se retiren, sos ulls quasi no hi veien...
Per fi el seu llum en l’ara pogué clavar tot just,
i es reclinà, rendida, baix d’aquell bloc august.
Allà, mig desmaiada, sentí vibrar perdudes
remors en ses orelles; després les ombres mudes
a l’esperit li daren com un llenguatge clar,
i veus de l’alt silenci talment varen cantar:

–Reposa entre nosaltres, reposa, verge humana,
enfora de les vides que un temporal se’n du...
Dins la fondària pura que el teu gran cor demana,
alabastrines verges te volem dir germana,
intactes dones d’aigua volem plorar amb tu.

O flor d’aqueixa terra, sorpresa de misteri!,
oblida tos boscatges on tot s’esfulla i cau,
oblida ta família de sang i captiveri
dins nostra florescència de perennal imperi,
dins nostre tabernacle de la suprema pau.

Aquí l’obra dels segles les roques transfigura,
i sens dolor ni obstacle, tranquil·la prossegueix
polint aquest abisme la mà de la natura...
Ai!, no és així entre els homes: bé ho saps, oh prematura
poncella d’una raça qui sols no te coneix!

Mes cal que en tota cosa la llei sia guardada.
Dins l'univers batega la immensa aspiració;
i així en terrers i pobles, en pau o lluita airada,
amb plors o degotissos, a poc a poc formada
creix l'obra sense fites, cercant la perfecció...

Sortada tu, donzella, que un déu ocult inspira!
Saltant sobre ton segle, n'ets víctima sublim...
Pren de l'altar, que és teva, pren la suprema lira...
Per un batec de l'ànsia amb què ton cor expira
daríem les centúries de calma que tenim.

Sortada tu! Ta vida, breu com de lliri o rosa,
fins l'infinít avença pel cor i el pensament.
Mor ja, que l'Invisible son ric anell te posa...
Dormir pots a son tàlem, tot esperant, oh esposa!
Dorm, que ton astre puja vetllant pel firmament...

Ah!, dorm entre nosaltres, reposa, verge humana,
enfora de les vides que el temporal se'n du!...
Dins la fondària augusta que el teu gran cor demana
alabastrines verges volem-te la sobirana,
intactes dones d'aigua ja plorarem per tu!

.....

Després veus més secretes i de més alt misteri,
més dolces que les notes de l'arpa i del salteri
que exhalen al Déu únic la santa adoració,
digueren a la verge la gran revelació,
mes el ressò a les coves tan sols no s'estenia
ni la paraula humana ses notes colliria.

Part III

Com ampla torrentada qui remorosa avença,
si troba un mur de roques qui d'ella se defensa,
contra el rocam s'estrella saltant amb més furor;
i si llavors arriba que un núvol tronador
espessa pedregada li llença, més s'irrita
i amb més terribles ones bramant s'hi precipita;
així feia l'exèrcit potent de Bocken-Rau
pel camp d'aquella tribu negada a tota pau.

Dins natural ciclòpic ja s'era encastellada
aquella gent, i des de sa altura defensada,
arreu arreu brunzien les pedres dels foners
damunt les alteroses onades d'estrangers.
Fent ones se movien arreu armes, senyeres,
cavalls, carros i força de màquines guerreres,
ostentació superba d'un gran poder temut.
Com semidéus brillaven per dins la multitud
guerrers amb armadures lluentes de tons
varis,
i negrerar s'hi veien mig nus els sagitaris
de Núbia, que a l'espalla sols duien el buirac
de fletxes verinoses cobert amb pell de drac.
Com un estol sinistre qui quasi el sol oculta,
volaven les sagetes. L'enorme catapulta,
si no podia batre les roques d'aquell mur,
bé prou feia destroça dins el seu clos obscur.

Mes lo que va causar-hi destroça més funesta
fou l'obra allà mai vista d'una gegant ballesta
que d'enclità i estopa llançava sos dardells
terriblement encesos damunt los arbres vells
de la sagrada selva. Per dins aquelles rames
guspirejant prenien les voladores flames...
Se propagà l'incendi; i arreu pel sagrat lloc
pluvia del ramatge fatal la pluja de foc
damunt aquella tribu, qui veia aterrades
tombar així contra ella les rames protectores
de sos passats. L'incendi creixia per instants.
Cremaven les alzines com a festers gegants.
I vells, infants i dones, sens veure a on corrien
d'ací, d'allà, i en terra tombant se retorrien
dins un braser amplíssim de cendres i calius,
o bé esclafats morien sota els cimals asprius
que amb cruixidissa horrenta dequeien de l'altura.
Per fi l'alzina mare de tota l'espessura,
la que a sos peus tenia l'altar sanguinolent,
rendí les mortes branques damunt la morta gent
i, símbol de sa tribu, tomà l'antiga soca.

Això de lluny miraven, guaitant sobre una roca
del puig de les cavernes units els sacerdots
qui des d'allà clamaven als déus i feien vots
per esforçar a l'últim la tribu mai retuda.
Llavors l'august Jerarca, veient-la ja perduda,
s'arrabassà frenètic la intacta majestat
de sos cabells i barba, honor del cap sagrat.

–O fills! –digué–, ja és hora:. La raça de l'alzina
no viu sobre una terra que l'estranger domina!
Anem cap a les coves... Dins aquell sant horror
deixem almenys els ossos sostrets a l'invasor!
– Anem-hi!– respongueren tots sos ministres.

I des d'aquella altura baixant, muts i sinistres,
collien rames seques i teia de pins vells,
que a feixos carregaven sobre els més joves d'ells.
Així, muts, arribaren fins a la portalada
de les augustes coves. Tot just al fer-hi entrada,
a mitja veu digueren els noms, allà perduts,
dels hèroes de la terra i de sos Déus vençuts.
Llavors, a llum de falles i amb orde funerari,
endins, endins, se feren pel cor del santuari,
portant encara els feixos de llenya. A l'arribar
enmig de la caverna i al peu del gran altar,
allí descarregaren la llenya cremadora.
Ne feren una pira; i prest enlluernadora
d'entre fumosa boira la flama ne sortí.
Pujà la fogatera, pujà com terbolí
de serps de l'infern, unides en lluita formidable.
–Comenci l'holocauste!– cridà aquell venerable
decrèpit, en tranquil·la desesperació...
I sacerdots i sagues, en muda submissió,
voltant la fogatera, les mans arreu uniren.
Set voltes en silenci dansant la circuïren,
i a la setena volta, fent un gemec mortal,
dins la tremenda pira saltaren per igual.

Ja l'últim, el jerarca, quan a tirar-s'hi anava,
volgué mirar si indòcil algú se n'escapava,
i a l'allargar la vista veié a la llum del foc
sa néta sobre el trone de l'augustíssim lloc.
Era ella, Nuredduna, qui seia allà impassible,
immòbil, bella i pàl·lida, com si de l'Invisible
sentís, desvanescuda, l'oracle més secret.
Son cap, que s'aguantava pel trone en la paret
mostrant una ferida, rogenca fontanella
que al front li degotava rastre de sang novella.
Sos braços estenyien, com en suprem transport,
la lira del rapsode dins un abraç de mort.
Veient-la així son avi, retrocedí tot d'una
i amb veu d'horror i llàgrimes cridant: -Ai Nuredduna!

saltà dins la flamada d'aquell fondal ardent.
Llarg temps aquella pira silenciosament
cremà com holocauste del temple solitari,
i el fum de tal incendi, omplint el santuari,
blancures d'alabastre per sempre mascarà.

Així de dol vestides estau, coves d'Artà!

Així dins tes entranyes retens, Illa daurada,
l'eterna lira grega dels genis envejada,
do de l'antic monarca dels ideals cantors
A la flor de ton poble capaç de ses amors...
Mes, ai!, ta filla augusta, que la gran lira porta,
dins son fonçal poètic roman immòbil, morta!

(*Poesia Completa*, edició a cura de Gabriel de la S. T. Sampol, El Gall editor, 2004)

Personatges i referències

En el poema “La deixa del geni grec” hi ha personatges o referències a elements bé reals o bé mítics que s'esmenten a continuació per poder ajudar a l'alumnat a entendre el significat d'alguns dels versos.

Melesigeni

Entre ells hi havia un jove gallard, com a semblança
del Déu fill de Latona, l'Arquer amb lira d'or.
Melesigeni es deia, i estant ell a la flor
dels anys, duia amb les armes, tot just allà rompudes,
la lira dels rapsodes.

Nom d'un dels protagonistes del poema. No correspon a cap nom identificat a la mitologia grega. És l'alter ego d'Homer.

Nuredduna

El propi poeta explica com va crear Nuredduna:

«Aquest nom l'he format sobre el mot nur que en llengües de l'Orient significa foc, per lo qual fou anomenada Nura pels fenicis l'illa de Menorca, on singularment abunden els talaiots, monuments que encara es diuen nuraghe a l'illa de Sardenya. Així Nuredduna ve a ésser com una personificació del foc sagrat de la raça, la seva sacerdotessa poètica. Li he donat caràcter sibil·liti per lo arrelada que està a Mallorca a la tradició de la Sibil·la.
Si pogués haver-hi una d'aqueixes a la caverna de Cumes, bé escau a les grans coves d'Artà haver-ne tinguda una altra.»

Els cabirs

Cabirs qui de la terra viviu en les entranyes
cavant tresors o saba que fa reviure el camp.

Varen ser una divinitat del foc. Cabiro, filla de Proteu, en unir-se a Hefest engendrà tres cabirs, que foren pares de les nimfes Cabírides. La seva difusió abastà tota la

Mediterrània, fins i tot Egipte. Al final de l'època clàssica es presenten com a protectors de la navegació, emperò no com els descriu Costa.

Hiram - Tarsis

Uns mercaders d'Hiram que feien proa a Tarsis

Hiram era un personatge bíblic, rei de Tir, sogre del savi Salomó, a qui proporcionà els pertrets necessaris per bastir el temple de Jerusalem.

Tarsis, així anomenaven les terres d'Occident al lloc on les naus anaven a la recerca d'estany. Tarsis és el nom bíblic que per als grecs fou Tartessos.

Hespèria - Bocchoris - Boken-Rau - Clumba

Grecs eren de les illes airoses de llevant
qui, cap a l'ampla costa d'Hespèria navegant,
havient fet escala vora la platja bella
de Bóccoris, colònia de Boken-Rau novella,
des d'on sa llei donava d'Egipte vencedor
a les tribus de Clumba, la Balear major.

Hesperia, país d'Occident.

Bocchoris, ciutat indígena que signà un pacte de patronatge per dues vegades amb padrins establerts a Roma, La primera *tabula patronatus* està datada l'any 10 aC i el patró elegit fou Marcus Crasus Frugi. No era coneguda en època de Costa perquè es va trobar l'any 1957. L'original es troba al Museu Monogràfic de Pol·lèntia a Alcúdia.

La més moderna data de l'any 6 dC i està signada per Marcus Atitius Vento. Va ser trobada l'any 1765 al Pedret de Bòquer en poder del comte de Zavellà. Coneguda sens dubte per Costa, segons apunta G. Rosselló Bordoy (*Miquel Costa i Llobera: arqueologia poètica o poeta arqueòleg?*).

Bocchoris podria estar relacional amb Bocco, àrbitre conegut per la seva rectitud i justícia. Va intervenir en la decisió de Mesopotàmia; filla d'una sacerdotsa d'Afrodita que havia agraciat als seus tres pretendents de la següent manera: a un amb una copa, a l'altre amb la corona que portava al cap i al tercer amb una besada. A Bocco aquest darrer fet li va parèixer la millor prova d'amor i s'inclinà a favor del darrer. Els pretendents no acceptaren l'arbitralge, lluitaren tots tres i moriren tots. Mesopotàmia romangué fadrina.

Boken Rau: seria la forma grega, Bocchoris, de Bak-en-Raiief, faraó entre 780- 715 aC.. Maneto el fa l'únic faraó de la XXIV dinastia (segons G. i M. Rachel: *Dictionnaire de la civilisation égyptienne*).

Suposat colonitzador egipci, fundador de la ciutat de Bocchoris.

Clumba: segons Emil Hübner seria una deformació de Columba (Real Enzyklopedie der Klassischen Altertums wissenschaft de Pauly- Wissowa. IV. I, 1900). Hübner fou bon amic de Llabrés i Quintana i col·laborador ocasional del BSAL. A través d'aquesta Costa pogué tenir notícia de la publicació de *L'Imperatoris Antonini Augusti Itinerarium Maritimum* on hi ha uns enigmàtics nesònims: *Columba* es refereix a Mallorca i *Nura*, a Menorca. Marc Aureli Antoni va ser conegut per Caracal·la, que visqué des del 86 al 161 dC.

Hèlios

Fill d'Hiperion i de Tia, i germà d'Eros i de Selene. Era la representació divina del sol, de la calor i de la llum solar. El déu Hèlios fou assimilat aviat a Apol·lo, per la qual cosa no figurava entre els grans déus grecs. Era el servidor de Zeus, cada dia colcava sobre el seu carro d'or per guiar-lo a través del cel i informava de tot el que succeïa a la terra. Era la imatge del dia lluent i espenerós.

Moires - Èrben

«Adéu! ... Per mars i terres, seguint carreres vanes,
aquí a trobar vinguérem nostre final prescrit,
segons la trama fosca d'aquelles tres germanes
qui los destins cantussen filant vides humanes,
les velles Moires, filles de l'Èreb i la Nit.»

Moires: Les Moires són la personificació del destí de cada mortal, de la sort que correspon a cada un en aquet món. Cada home té la seva moira, que significa la seva part de la vida, de felicitat i de desgràcia. La tradició literària descriu tres moires o parques (Àtropos, Cloto i Làquesis) que regulaven la vida dels humans. La primera fila, la segona cabdella i la tercera talla el fil quan l'hora és arribada. Eren filles de la Nit i, per a Miquel Costa, nascudes de la unió amb l'Èreb.

Èrben: És el nom de les tenebres infernals. En ser personificat va rebre una genealogia i es convertí en fill del Caos i germà de la Nit. No sabem fins a quin punt mossèn Costa podia acceptar una relació incestuosa als seus versos, però en el món pagà tot estava permès.

Cíclades - Delos

«O Clumba! En tu no crèiem trobar-hi sort tan dura,
al veure com sorties d'un mar i un cel tan blau
com els de nostra pàtria, i en roques i verdura
com una de les Cíclades mostraves ta figura,
ai! com la santa Delos somrient a nostra nau.»

Cíclades: és l'arxipèlg de la mar Egea (Grècia) que està format per vint-i-quatre illes grans i unes dues-centes més petites.

Delos: Leto, anomenada Latona pels romans, era filla del tità Ceos i la titànida Febe. Fou estimada per Zeus i d'aquest unió nasqueren dos germans bessons, Apol·lo i Àrtemis. Zeus la va abandonar per temor de la gelosia de la seva dona Hera. En descobrir la seva infidelitat, Hera va ordenar que cap país l'acollís. Leto va caminar durant mesos per tots els continents sense poder-se aturar enlloc. Finalment, una porció de la terra, Ortígia, que surava sobre el mar, la va acollir. Com a premia a la seva hospitalitat, l'illa Ortígia quedà fixada al fons de l'oceà per quatre columnes i hi brotà abundant vegetació. Posteriorment, Ortígia es va convertir en la fétil Delos.

Sirenes

Són nimfes marines, meitat dona i meitat peix. Segons la llegenda més antiga, les sirenes habitaven una illa de la Mediterrània i amb la seva música encisaven els navegants que passaven per les seves costes. Les sirenes s'anomenen per primera vegada a l'*Odissea*. L'*Odissea* és un poema grec, compost en hexamètric, que els antics atribuïen a Homer juntament amb la *Ilíada*.

Odisseu

Ulises, rei d'Ítaca, protagonista de l'*Odissea*.

Tetis

Es tracta d'una de les nereides, la més cèlebre de totes, filla de Nereu, el vell del mar, i de Dòride. Tetis fou criada per Hera. A les llegendes sobre aquesta divinitat marítima apareixen molts d'episodis que expliquen els tendres lligams d'afecte que uneixen Tetis i Hera, l'esposa de Zeus. Alguns mitògrafs contenen que Tetis, per no ferir Hera, es negà a consumir l'amor amb Zeus quan aquest li proposà. D'altres llegendes diuen que Tetis es casà amb Peleu, de la unió nasqué l'heroi Aquil·les.

Proteu

Les coves de Proteu

Element mític que ha rebut moltes interpretacions al llarg de l'evolució de la mitologia. Apareix a l'*Odissea*. Déu de la mar, encarregat de pasturar els ramats de vells marins, propietat de Posidó. També podria ser una referència a un rei d'Egipte, sobirà tant de Memfis com de Faros. La indicació relativa a les coves fa decantar per la primera accepció. Té el do de la profecia i la virtut de poder adoptar qualsevol forma animal o d'element com l'aigua o el foc. Es metamorfosa qual vol evadir les preguntes que els morals li fan sobre el seu destí.

Keptes

A Baeeharis. la vila dels Keptes heu fundada

Proé de Keftiu, col·lectivitat esmentada als annals egipcis entre diversos pobles de la mar, d'origen indoeuropeu, que intentaven envair Egipte vers el 1300 aC i que potser després ocuparen Creta.

En aquest cas s'entreu una incongruència puix abans Costa accepta la idea d'una fundació egípcia i en aquesta ocasió es decanta pels cretencs. A la seva època no era possible atribuir tal origen als primers colonitzadors de l'illa de Mallorca.

Ciclops

En mans d'aqueixa tribu, de ciclops engendrada

Segons, G. Rosselló Bordoy, caldria pensaren la tercera de les castes dels ciclops: els constructors

Els ciclops constructors s'identifiquen amb un poble vingut de Lídia al qual s'atribueix la factura de tots els monuments que es poden veure arreu de la Mediterrània integrats per blocs descomunals que, per pes i volum, desafien totes les forces humanes.

Els mitògrafs antics distingeixen tres classes de ciclops: els uranis, fills d'Urà i de Gea (el Cel i al Terra); el ciclops sicilians, companys de Poliferm, que intervenen a l'*Odissea*; els ciclops constructors. Els ciclops uranis pertanyen a la primera generació divina, la dels gegants. Tots tenen un sol ull enmig del front i es caracteritzen per la seva força i la seva habilitat manual. Són tres: Brontes, Estèropes i Agres, el nom dels quals ens recorden els del Tro, el Llamp i el Raig. Són en les llegendes els forjadors del raig diví. En la poesia alexandrina, els ciclops són considerats solament com a genis forjadors de totes les armes dels déus. Per exemple, fabriquen l'arc i les flexes d'Apol·lo i la seva germana Àrtemis, sota la direcció d'Hefest, el déu forjador. Habiten a les illes Eòliques o a Sicília, on posseixen una forja subterrània i treballen fent gran renou. A l'*Odissea*, els ciclops es consideren éssers salvatges i gegantins, que tenen un sol ull enmig del front i estan dotats d'una força prodigiosa. Viuen a les costes d'Itàlia, a prop de Nàpols, i es dediquen a criar ovelles. Tenen tendències antropòfages i no coneixen el vi.

Camp d'Asfodel

Costa fa referència a un camp sembrat d'asdòfels, planta del gènere *Asphodelus*, que presenta diverses denominacions: albó, espiga verda de la porrassa, caramuixa, tronc sec de la porrassa o gamó. Aquesta és una planta íntimament lligada a tot jaciment prehistòric. Aquest camp simbolitza els Camps Elisis, lloc de pau on habiten les ombres dels herois.

Adaptacions

Pere Salas Vives feu una adaptació teatral del poema *La Deixa* (El Gall Editor / Llibres del Món i de la Bolla, 1998), amb música de Matí Sáez Madrona, que es va representar en el claustre de Sant Domingo de Pollença. El col·legi públic Rafal Nou, de Palma, va dur a terme una experiència interdisciplinària on

s'implicaren les àrees de Filologia Catalana, Ciències Socials i Natural, Expressió Plàtica i Expressió Dinàmica, amb la finalitat concreta d'afavorir actituds bàsiques per tal de facilitar a l'alumnat l'adaptació a la societat mallorquina, sense oblidar el desenvolupament de la pràctica creadora, observació, anàlisi i síntesi. A mesura que avançaren en aquest projecte, varen observar que l'experiència contribuïa a minvar l'agressivitat i a augmentar la solidaritat entre els companys, i fomentava unes relacions més directes entre l'alumnat i el professorat. El projecte fou publicat per Edicions Cort, 1983, i desenvolupat per Tomeu Llinàs, Carme Pons, Rosa Rul·lan i Jaume Serra. Aquestes adaptacions es poden consultar a la biblioteca municipal de Pollença.

Proposta educativa

La viatge de recerca té com a objectiu donar a conèixer Costa i Llobera a través del poema "La deixa del geni grec" i ubicar-lo en el paisatge: visitar el poblat talaiot de Ses Païsses i les coves d'Artà, escenaris del poema.

El 2 de maig de 1947, dins els actes del XXV Aniversari de la mort de Costa i Llobera, es va descobrir a la Sala de les Banderes de les coves d'Artà una làpida amb els versos:

"Per un batec de l'anisa amb què tot cor expira
daríem les centúries de calma que tenim"

Recordar Costa i Llobera, també és recordar el que hi ha d'etern a Mallorca.

La regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Pollença posarà a disposició de l'alumnat de 1r ESO els autobusos per desplaçar-se fins a Ses Païsses i a les coves d'Artà, també garantirà accés gratuït al poblat talaiòtic i a les coves.

Proposta curs: 1r ESO

Es proposa dur a terme activitats interdisciplinàries que permetin a l'alumnat que valori la figura de Miquel Costa i Llobera i interioritzar el poema.

Llengua catalana / Educació plàstica, visual i audiovisual: fer una comprensió lectora del poema i, a partir d'aquí redactar una obra de teatre, el guió d'un minifilm o un còmic. Aquest fet permetrà que l'alumnat interioritzi la història i la desenvolupi de manera creativa. El fet de poder enregistrar o dibuixar les escenes in situ els ajudarà, també, a valorar la poesia de Costa i Llobera.

Geografia i Història: realitzar una investigació prèvia del poblat talaiòtic de Ses Païsses d'Artà i fer-ne un esquema in situ; i/o, també, estudiar l'arribada dels grecs a Mallorca.

Biologia i Geologia: fer una recerca sobre les exploracions espeleològiques de les coves d'Artà i/o sobre l'illa.

Valors ètics: analitzar el poema de "La deixa del geni grec" i obrir un debat entorn de un tema tan contemporani com quina és la manera de procedir per conversar la identitat pròpia i acollir i integrar la població nouvinguda aconseguint un respecte mutu.

Proposta curs: 3r ESO

Es proposa dur a terme activitats interdisciplinàries que permetin a l'alumnat que valori la figura de Miquel Costa i Llobera i interioritzar el poema.

Llengua catalana / Cultura clàssica: fer una comprensió lectora del poema i, a partir d'aquí, redactar una obra de teatre i escenificar-la o el guió d'un minifilm i enregistrar-lo. Aquesta part es podrà desenvolupar conjuntament amb el Departament de Llengües Clàssiques, aprofundint en aspectes com "religió i mite" i altres relacionats en el marc de la història de Grècia i Roma. El fet de poder teatralitzar i enregistrar les escenes in situ ajudarà a l'alumnat, també, a valorar la poesia de Costa i Llobera.

Valors ètics: analitzar el poema de “La deixa del geni grec” i obrir un debat entorn de un tema tan contemporani com pugui ser l’estat dedret d’un poble; quina ha de ser la manera de procedir per conservar la identitat pròpia i acollir i integrar la població nouvinguda aconseguint un respecte mutu. Recordem que la tribu de l’alzina representa els mallorquins.